

UNIVERSITETET I OSLO

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

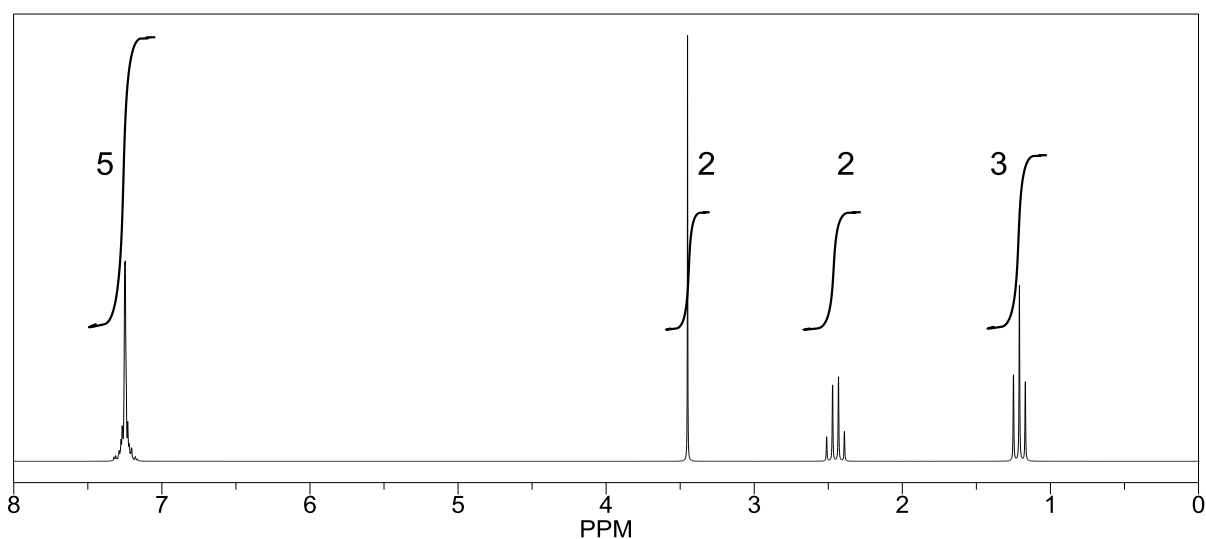
Eksamen i:	KJM 1110 – Organisk kjemi I
Eksamensdag:	17. juni 2016
Tid for eksamen:	9:00-13:00
Oppgavesettet er på	4 sider + 3 sider vedlegg
Vedlegg:	3 sider med spektroskopiske data og periodesystemet (bakerst i oppgavesettet)
Tillatte hjelpemidler:	Molekylbyggesett og enkel kalkulator

*Kontroller at oppgavesettet er komplett før du begynner å besvare spørsmålene.
Alle 8 oppgaver teller likt.*

Oppgave 1

- a) En forbindelse **A** med molekylformel $C_{10}H_{12}O$ har ^1H NMR-spekteret som er vist nedenfor. IR-spekteret av **A** viser en skarp absorpsjon ved 1712 cm^{-1} .

Foreslå en struktur for forbindelsen **A**. Redegjør kort for hvordan den foreslåtte strukturen er i overensstemmelse med de oppgitte IR- og NMR-data.

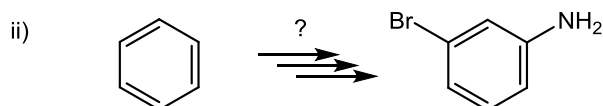
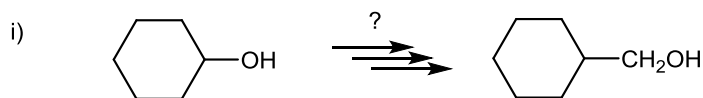

- b) Forbindelsen i a) fås som eneste organiske produkt ved ozonolyse av et hydrokarbon **B** (molekylformel $C_{20}H_{24}$). (En ozonolyse utføres ved reaksjon med overskudd O_3 , etterfulgt av reduksjon med $Zn(s)$ i eddiksyre).

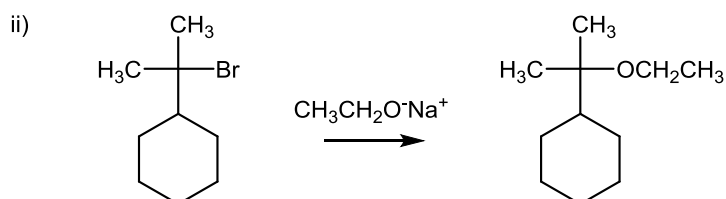
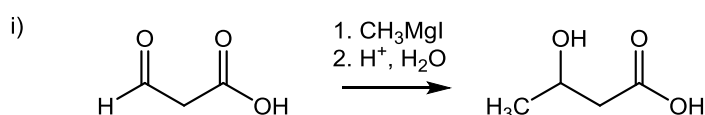
Foreslå en struktur for hydrokarbonet **B**.

Oppgave 2

- a) Vi ønsker å gjennomføre disse to flertrinns-syntesene. Angi reagenser og strukturer for mellomprodukter i hvert tilfelle. Reaksjonsmekanismer trengs ikke.

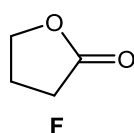
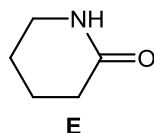
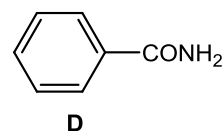
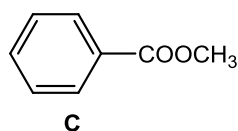
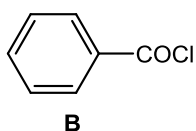
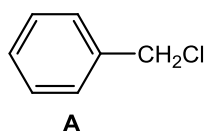

- b) To studenter prøvde å gjennomføre reaksjonene som er vist under. Reaksjonene ga imidlertid ikke de ønskede produktene. Hva skjedde i stedet, i hvert tilfelle?

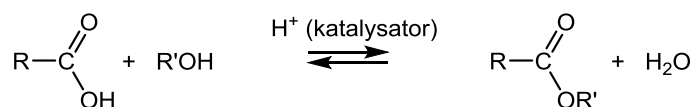
Oppgave 3

- a) Alle seks forbindelser **A-F** under har det felles at de kan hydrolyseres (reagerer med vann) i basisk miljø. Angi med strukturformler hvilke produkter man får ved hydrolyse i hvert enkelt tilfelle (om nødvendig, surgjør tilslutt for å protonere eventuelt dannede anioner).

- b) Reaksjonen mellom en alkohol og en karboksylsyre er en vanlig metode for fremstilling av en ester. Denne likevektsreaksjonen er katalysert av syre.

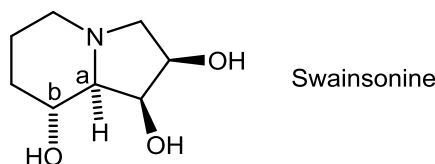
Vis mekanismen for denne reaksjonen med bruk av elektronparforskyvningspiler. Pass på at funksjonen til syrekatalysatoren kommer klart frem.

- c) Nevn minst tre metoder som kan benyttes for å øke utbyttet av ester i b) ved å forskyve likevekten mot høyre.

Oppgave 4

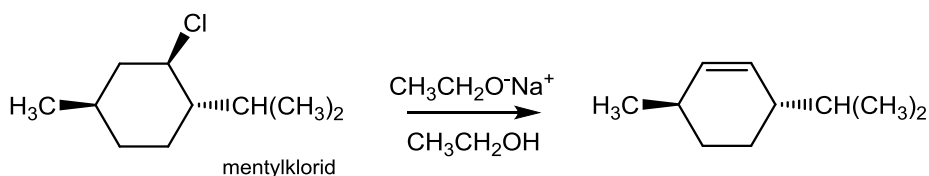
Forbindelsen Swainsonine finnes i planter i vestlige stater i USA og kan forårsake en form for dyregalskap i hester og fe som gresser der.

- Angi absolutt konfigurasjon for de to karbonatomene som er merket med henholdsvis a og b i strukturen til Swainsonine.
- Hva menes med stereoisomeri? Hvor mange stereoisomerer finnes det for Swainsonine?
- Hva menes med diastereomeri? Tegn en diastereomer av Swainsonine.
- Hva menes med enantiomeri? Tegn enantiomeren av Swainsonine.

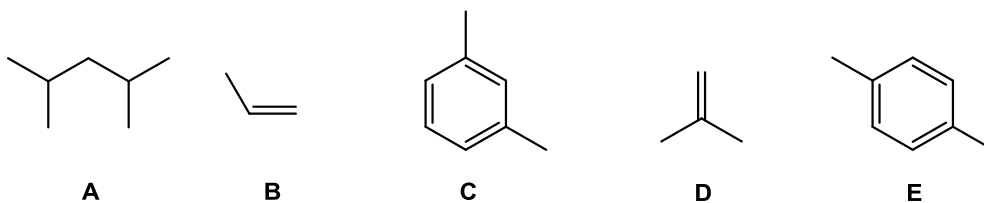
Oppgave 5

- Zaitsev's regel sier at en eliminasjonsreaksjon normalt vil gi det høyst substituerte alkenproduktet. Gi et eksempel på en slik reaksjon, og vis hva som er det foretrukne produktet i henhold til Zaitsevs regel.
- Mentylklorid er et sykloheksan-derivat med strukturen som er vist under. Mentylklorid undergår E2-eliminasjon i nærvær av natriumetoksid ($\text{NaOCH}_2\text{CH}_3$) i etanol. Forklar hvorfor mentylklorid gir det eliminasjonsproduktet som er vist.

Oppgave 6

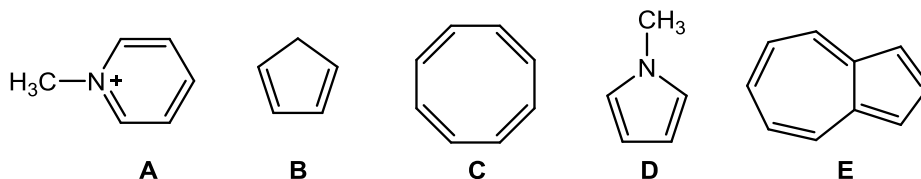
- Angi hvor mange signaler ^1H NMR-spekteret av hvert av disse hydrokarbonene vil ha.

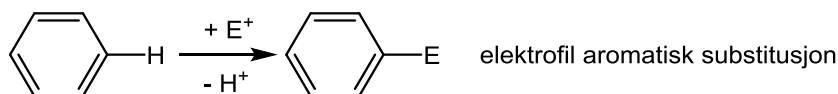
- ^1H NMR-spekteret av en forbindelse med molekylformel $\text{C}_4\text{H}_9\text{Br}$ består av en enkel skarp linje. Tegn forbindelsens strukturformel.
- Spekteret av en isomer av forbindelsen i b) har en dublett ved δ 3,2, et komplekst mønster ved δ 1,9 og en dublett ved δ 0,9, og med relative arealer 2:1:6. Tegn også denne forbindelsens strukturformel.

Oppgave 7

- a) Angi hvilke av forbindelsene **A-E** som er aromatiske, og hvilke som ikke er det. Svaret skal grunngis kort i hvert tilfelle.

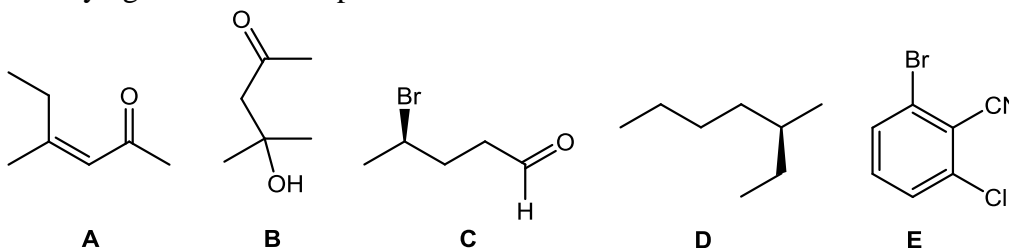
- b) Vis hvilke orbitaler (med elektroner) som utgjør π -elektronsystemet i de av forbindelsene i a) som er aromatiske. Vis også eventuelle ledige elektronpar.
- c) Tegn et energidiagram for en elektrofil aromatisk substitusjon, med Gibbs fri energi (G) langs y-aksen og reaksjonsforløp (reaction progress) langs x-aksen. Anta at reaksjonen er eksergon og at det første trinnet er hastighetsbestemmende. Marker på diagrammet reaksjonens aktiveringsenergi ($\Delta G^\ddagger$), fri energiforandring (ΔG°), og beliggenheten til reaktanter, intermediater, overgangstilstander og produkter.

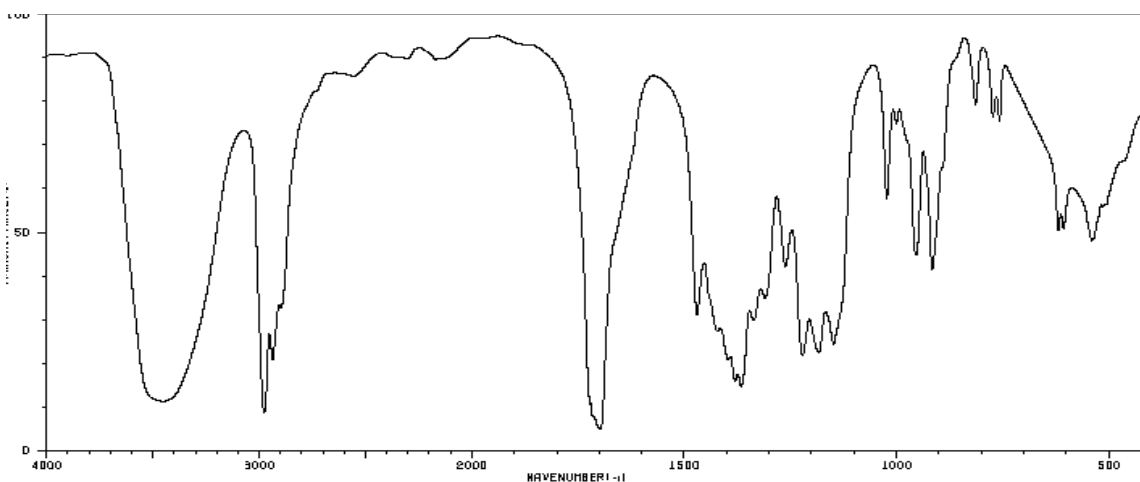
- d) Forklar kort hvorfor det faktisk er slik at det første trinnet i elektrofil aromatisk substitusjon oftest er hastighetsbestemmende, slik det ble antatt i deloppgave c).

Oppgave 8

- a) Gi entydige IUPAC-navn på forbindelsene **A-E**.

- b) Nedenfor er vist et IR-spektrum som tilhører en av forbindelsene **A-E**, hvilken? Gi en kort forklaring.

¹H NMR kjemiske skift av protoner i forskjellige omgivelser.

Dersom protonet er omgitt av flere funksjonelle grupper, vil effektene være omtrent additive (forsterkende).

Type proton		Kjemisk skift (δ)
Referanse	$\text{Si}(\text{CH}_3)_4$	0,0
Alkyl (primær)	—CH_3	0,7-1,3
Alkyl (sekundær)	$\text{—CH}_2\text{—}$	1,2-1,6
Alkyl (tertiær)	>CH—	1,4-1,8
Allylisk	$\text{C}=\text{C}-\text{C}\begin{matrix} \text{H} \\ \\ \text{—} \end{matrix}$	1,6-2,2
Metylketon	$\begin{matrix} \text{O} \\ // \\ \text{—C} \\ \\ \text{CH}_3 \end{matrix}$	2,0-2,4
Aromatisk metyl	Aryl—CH_3	2,4-2,7
Alkynyl	$\text{—C}\equiv\text{C—H}$	2,5-3,0
Alkylhalid	>CH—Halogen	2,5-4,0
Alkohol	$\begin{matrix} \text{OH} \\ \\ \text{—C} \\ \\ \text{—} \end{matrix}$	2,5-5,0
Alkohol, eter	$\begin{matrix} \text{O—} \\ \\ \text{—C} \\ \\ \text{H} \end{matrix}$	3,3-4,5
Vinylisk	$\begin{matrix} \text{—} & \text{—} \\ \backslash & / \\ \text{C} & = & \text{C} \\ / & \backslash \\ \text{—} & \text{H} \end{matrix}$	4,5-6,5
Aromatisk	Aryl—H	6,5-8,0
Aldehyd	$\begin{matrix} \text{O} \\ // \\ \text{—C} \\ \\ \text{H} \end{matrix}$	9,7-10,0
Karboksytsyre	$\begin{matrix} \text{O} \\ // \\ \text{—C} \\ \\ \text{O—H} \end{matrix}$	11,0-12,0

Infrarød spektroskopi – omtrentlige IR-absorpsjoner.

<i>Funksjonell gruppe / bindingstype</i>	<i>Absorpsjon cm^{-1}</i>
$\text{sp}^3 \text{ C-H}$	2850-2960
$\text{sp}^2 \text{ C-H}$	3020-3100
sp C-H	3300
C=C	1640-1680
aromatisk ring	1450-1600
$\text{C}\equiv\text{C}$	2100-2260
alkohol O-H	3400-3650 (bred)
karboksylsyre O-H	2500-3100 (meget bred)
amin N-H	3300-3500
nitril $\text{C}\equiv\text{N}$	2210-2260
karbonyl C=O	1670-1780 (sterk)

Periodesystemet

hydrogen 1 H 1.0079																	helium 2 He 4.003				
lithium 3 Li 6.941	beryllium 4 Be 9.0122															boron 5 B 10.811	carbon 6 C 12.011	nitrogen 7 N 14.007	oxygen 8 O 15.999	fluorine 9 F 18.998	neon 10 Ne 20.180
sodium 11 Na 22.990	magnesium 12 Mg 24.305															aluminium 13 Al 26.982	silicon 14 Si 28.086	phosphorus 15 P 30.974	sulphur 16 S 32.065	chlorine 17 Cl 35.453	argon 18 Ar 39.984
potassium 19 K 39.098	calcium 20 Ca 40.078	scandium 21 Sc 44.956	titanium 22 Ti 47.867	vanadium 23 V 50.942	chromium 24 Cr 51.996	manganese 25 Mn 54.939	iron 26 Fe 55.845	cobalt 27 Co 58.933	nickel 28 Ni 58.693	copper 29 Cu 63.546	zinc 30 Zn 65.409	gallium 31 Ga 69.723	germanium 32 Ge 72.64	arsenic 33 As 74.922	selenium 34 Se 78.96	bromine 35 Br 79.904	krypton 36 Kr 83.798				
rubidium 37 Rb 85.47	strontium 38 Sr 87.62	yttrium 39 Y 88.91	zirconium 40 Zr 91.23	niobium 41 Nb 92.91	molybdenum 42 Mo 95.94	technetium 43 Tc [98]	ruthenium 44 Ru 101.07	rhodium 45 Rh 102.91	palladium 46 Pd 106.42	silver 47 Ag 107.87	cadmium 48 Cd 112.41	indium 49 In 114.82	tin 50 Sn 118.71	antimony 51 Sb 121.76	tellurium 52 Te 127.60	iodine 53 I 126.90	xenon 54 Xe 131.29				
caesium 55 Cs 132.91	barium 56 Ba 137.33	lutetium 71 Lu 174.97	hafnium 72 Hf 178.49	tantalum 73 Ta 180.95	tungsten 74 W 183.84	rhenium 75 Re 186.21	osmium 76 Os 190.23	iridium 77 Ir 192.22	platinum 78 Pt 195.08	gold 79 Au 196.97	mercury 80 Hg 200.59	thallium 81 Tl 204.38	lead 82 Pb 207.2	bismuth 83 Bi 208.98	polonium 84 Po [209]	astatine 85 At [210]	radon 86 Rn [222]				
francium 87 Fr [223]	radium 88 Ra [226]	lawrencium 103 Lr [262]	rutherfordium 104 Rf [261]	dubnium 105 Db [262]	seaborgium 106 Sg [266]	bohrium 107 Bh [264]	hassium 108 Hs [269]	meitnerium 109 Mt [268]	darmstadtium 110 Ds [271]	roentgenium 111 Rg [272]	ununbium 112 Uub [285]										

element name
atomic number
symbol
atomic weight

lanthanum 57 La 138.91	cerium 58 Ce 140.12	praseodymium 59 Pr 140.91	neodymium 60 Nd 144.24	promethium 61 Pm [145]	samarium 62 Sm 150.36	europium 63 Eu 151.96	gadolinium 64 Gd 157.25	terbium 65 Tb 158.93	dysprosium 66 Dy 162.50	holmium 67 Ho 164.93	erbium 68 Er 167.26	thulium 69 Tm 168.93	ytterbium 70 Yb 173.04
actinium 89 Ac [227]	thorium 90 Th 232.04	protactinium 91 Pa 231.04	uranium 92 U 238.03	neptunium 93 Np [237]	plutonium 94 Pu [244]	americium 95 Am [243]	curium 96 Cm [247]	berkelium 97 Bk [247]	californium 98 Cf [251]	einsteinium 99 Es [252]	fermium 100 Fm [257]	mendelevium 101 Md [258]	nobelium 102 No [259]